

Consiliul pentru Prevenirea Torturii

Mecanismul Național de Prevenire a Torturii

RAPORT privind vizita preventivă efectuată la Penitenciarul nr.11-Bălți, pe data de 31 octombrie 2017

**Raportul a fost elaborat de către
Membrii Consiliului pentru Prevenirea Torturii:**

- *Ceslav PANICO,*
- *Svetlana DOLTU,*
- *Mihail GORINCIOI,*
- *Oxana GUMENNAIA,*
- *Radu NICOARĂ*

Consiliul pentru Prevenirea Torturii a fost instituit la data de **24 octombrie 2016** în corespundere cu prevederile Legii nr.52 din 2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsman).

Scopul Consiliului este de a proteja persoanele împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, în calitate de Mecanism Național de Prevenire a Torturii, în conformitate cu Protocolul opțional la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante.

În conformitate cu prevederile art. 30 și 32 din *Legea nr.52 din 2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsman)*, precum și conform p. 5 din *Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului pentru Prevenirea Torturii*, Consiliul pentru Prevenirea Torturii poate efectua vizite preventive și de monitorizare în locurile unde se află sau se pot afla persoane private de libertate.

I. INFORMAȚII GENERALE DESPRE VIZITĂ

La data de 31 octombrie 2017, între orele 11.00 – 15.00 min., membrii Consiliului pentru prevenirea torturii (*în continuare Consiliul*) de comun cu reprezentantul Oficiului Avocatului Poporului (Ombudsmanului) au efectuat o vizită preventivă la Penitenciarul nr.11 - Bălți, aflat în subordinea Departamentului Instituțiilor Penitenciare al Ministerului Justiției.

Vizita a fost realizată în următoarea componență (*în continuare echipa de monitorizare*):

1. Svetlana Doltu – Membru al Consiliului;
2. Ceslav Panico – Membru al Consiliului;
3. Oxana Gumennaia – Membru al Consiliului;
4. Lilian Tudosan – Secția prevenirea torturii, Oficiul Avocatul Poporului.

Scopul vizitei: Monitorizarea situației în Penitenciarul nr.11 - Bălți privind respectarea drepturilor persoanelor deținute, împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente inumane sau degradante.

II. INFORMAȚII GENERALE DESPRE INSTITUȚIE

Conform Ordinului Ministrului Justiției nr. 327 din 18.08.2005, **Penitenciarul nr. 11** are statut de izolator de urmărire penală, amplasat în mun. Bălți.¹

Conform ordinului MJ nr. 576 din 31.12.2014, emis în baza art. 224 Cod de executare, plafonul de detenție al Penitenciarului nr. 11 - Bălți este de 520 persoane și suprafața medie calculată, conform nr. maxim admis de detenție, constituie **3 m²**. La momentul vizitei în instituție se dețineau 501 persoane, inclusiv 365 preveniți (72,9%) și 136 condamnați (27,1%).

Instituția dispune de mai multe clădiri, amplasate pe teritoriul instituției penitenciare și în afara ei:

- 3 blocuri de regim (în total 59 de celule);
- Cabinetele medicale sunt amplasate la toate blocurile penitenciarului;
- Izolatorul disciplinar, este format din 4 celule;
- Clădirea administrativă este combinată cu punctul de trecere și control, camerele de întrevederi de lungă și scurtă durată;
- Sectorul de deservire gospodărească, este format dintr-o singură celulă, unde se dețin condamnații implicați în deservirea instituției;
- Încăperile auxiliare: tâmplăria, biblioteca, spălătoria, biserica, bucătăria, cazangeria, atelierul electrotehnic;
- În curtea penitenciarului, în afara punctului de trecere și control, se află încăperea pentru primirea și distribuirea coletelor, pachetelor cu provizii.

Accesul în instituție a fost asigurat, fără impedimente, de către șeful Penitenciarului nr. 11 - Bălți, colonel de justiție, Valerii Starii. După intrare, echipa de monitorizare a purtat discuții cu șeful penitenciarului; șeful serviciului medical; șeful serviciului regim și supraveghere; șeful serviciului activitate educativă, psihologică și asistență socială; psihologul. Discuțiile au fost axate pe scopurile și obiectivele vizitei efectuate de către Consiliu. La fel, au fost solicitate informații cu privire la indicatorii de performanță ai instituției penitenciare pentru 2017, fluxul și examinarea petițiilor, rapoartele de bilanț ale activității instituției, problemele majore cu care se confruntă și altă informație relevantă vizitei de

¹<http://penitenciar.gov.md/ro/statistica>

monitorizare. Dl Valerii Starîi a asigurat echipa de monitorizare că va expedia actele solicitate cât de curînd va fi posibil. **Consiliul a primit informațiile respective în aceeași zi. De asemenea, merită de menționat buna organizare a derulării activităților de monitorizare, asigurată prompt și corect de către administrația instituției.**

Problemele/impedimentele cu care se confruntă administrația Penitenciarului P nr. 11 - Bălți:

- Insuficiența personalului serviciului supraveghere, inclusiv necorespunderea statelor curente necesităților instituției. Astfel, numărul mediu de colaboratori destinați pentru acoperirea posturilor de regim constituie 60 unități de personal, dar pentru acoperirea reală a tuturor posturilor de regim au nevoie de 72 unități de personal;
- Nr. mare de deținuți transferați în regimul inițial, ca urmare a nerespectării regimului de detenție, etapați din alte instituții penitenciare;
- Suprapopularea, mai ales a spațiilor de detenție pentru femei;
- **Imposibilitatea izolării complete a deținuților minori de deținuții adulți;**
- **Limitele stabilite prin ordin MJ nr. 576 din 31.12.2014, emis în baza art. 224 Cod de executare, plafonul de detenție al Penitenciarului nr. 11 - Bălți este de 520 persoane și suprafața medie calculată, conform nr. maxim admis de detenție, constituie 3 m². Nu se ține cont de standardul minim de 4m²;**
- Problema asigurării escortării;
- Problema asigurării deținuților cu haine;
- Insuficiența spațiilor destinate lucrului educativ, psihologic și social cu deținuți;
- Actualmente, în instituția este instalat un singur taxafon. Administrația instituției repetat a scris demersuri în adresa companiei "Moldtelecom" cu scopul de a instala taxafone la fiecare bloc de regim. Până în prezent situația nu a fost soluționată.

Echipa de monitorizare a avut *întrevederi confidențiale* (fără participarea colaboratorilor/reprezentanților instituției de detenție) cu persoanele private de libertate și acces liber în spațiile de detenție. Au fost purtate 11 discuții în grup/interviuri colective cu circa 58 persoane, precum și interviuate individual alte 5 persoane.

Echipa de monitorizare a avut *acces neîngrădit la orice spațiu de pe teritoriul penitenciarului*.

În special au fost vizitate următoarele locații:

- Celule destinate deținerii femeilor;
- Celule destinate deținerii minorilor;
- Celule destinate deținerii persoanelor pentru autoizolare;
- O celulă în care se aflau deținuții transferați în regimul inițial;
- Carantina;
- Izolatorul disciplinar;
- Încăperile/spațiile destinate plimbărilor la aer liber (amplasate la sol, cât și cele amplasate la etajul superior al Blocului 3)
- Spațiile destinate lucrului educativ cu minori (*sala de sport, clasa de instruire*);
- Cabinetul șefilor de sectoare, cabinetul psihologilor;
- Unitatea medicală (*cabinetul șefului de serviciul medical, cabinetul stomatologic, cabinetul radiologic*);
- Baia;
- Bucătăria și cantina.

III. SITUAȚIA MINORILOR ÎN PENITENCIARUL NR.11 - BĂLȚI

La momentul vizitei, echipa de monitorizare a constatat că minorii sunt amplasați în 2 celule (în 2 blocuri diferite) câte 5 persoane (în total 10 deținuți minori), separați de persoanele adulte, dar pe același etaj/hol cu celulele unde sunt deținute persoanele majore.

Din declarațiile, atât a colaboratorilor instituției, cât și a minorilor intervievați, Consiliul a constatat faptul că minorii nu pot fi și nu sunt izolați total de persoanele mature. Interacțiunea dintre maturi și minori are loc prin comunicare/discuții prin intermediul ferestrelor celulelor.

Faptul deținerii în aceeași instituție, sau/și în aceeași unitate, sau/și pe același hol (chiar dacă în celule separate) a deținuților minori cu deținuții majori, cu deținuții transferați în regimul inițial, poate influența negativ asupra comportamentului minorilor. Condițiile din instituție nu sunt adaptate și nu răspund totalmente necesităților minorilor și pot influența în mod negativ asupra dezvoltării acestora, inclusiv procesul didactic. Astfel, Consiliul nu încurajează deținerea minorilor și a persoanelor adulte în aceeași unitate și/sau pe același coridor. Mai mult, Consiliul nu încurajează deținerea minorilor în Penitenciarul nr. 11 - Bălți în arest preventiv sau sub altă formă, din motivele invocate mai sus. În acest sens, Consiliul recomandă identificarea unor mecanisme, posibilități ca minori să fie transferați la Penitenciarul nr. 10 - Goian, amenajând spații separate destinate minorilor arestați preventiv.

Echipa de monitorizare, de asemenea constată, că minorii ce se dețin în aceleași celule au vârste diferite. Consiliul recomandă repartizarea minorilor în celule separate în dependență de vârsta acestora, făcând parte din aceeași grupe de vârstă, în scopul prevenirii influențelor nedorite, dominației și abuzului.

Tratamentul deținuților minori

În cadrul vizitei, minorii au indicat că în perioada/la etapa de detenție careva incidente sau maltratări din partea colaboratorilor sau între deținuți nu au existat.

Garantiile împotriva torturii și altor rele tratamente față de minori

Accesul la avocat

Minorii au declarat faptul că, au întrevederi cu avocatul fără întârzieri și confidențial.

Accesul la medic

Minorii intervievați au declarat că la etapa de venire în penitenciar, aceștia au fost supuși unor examinări medicale superficiale (fie doar li s-au adresat întrebări, fie au fost examinați vizual de medic/asistent medical doar selectiv unele părți ale corpului).

Date statistice separate privitor la sănătatea minorilor nu sunt disponibile.

Dreptul la petiționare, accesul la informație și comunicarea cu mediul extern

Din discuțiile purtate cu minori, nu au fost invocate careva impedimente în expedierea scrisorilor/petițiilor. Cutiile poștale, sunt amplasate pe holul etajului unde sunt celulele minorilor, și conform declarațiilor colaboratorilor penitenciarului, deținuții pot expedia scrisori când sunt scoși din celule.

Deținuții minori nu au invocat probleme cu accesul la convorbirile telefonice. Însă, unicul taxafon este amplasat între postul de control și secția de gardă (ofițerul de serviciu), loc neîncălzit în timpul rece al

anului. Consiliul observă că intimitatea și confidențialitatea convorbirilor telefonice nu este asigurată. Mai mult decât atât, persoanele cu starea de sănătate problematică pot avea consecințe nedorite asupra sănătății sale în timpul rece ale anului.

Accesul la educație

Echipa de monitorizare salută faptul că în baza ordinului comun al Ministerului Educației, Ministerului Finanțelor și Ministerului Justiției nr. 564, nr. 85, nr. 260 din data de 17 iunie 2015 „Cu privire la organizarea învățământului gimnazial și liceal pentru deținuții minori din penitenciare”, în Penitenciarul nr. 11 - Bălți, este creată o clasă de instruire generală.

Începând cu anul de studii 2017 - 2018 (01.09.2017), a început procesul de învățământ preuniversitar care organizează învățământul gimnazial și liceal pentru deținuții din Penitenciarul nr. 11 - Bălți, după cum urmează:

- Gimnaziul nr. 9, învățământ gimnazial (Limba rusă de instruire);
- Liceul Teoretic ”Nicolai Gogol”, învățământ liceal (Limba rusă de instruire);
- Liceul Teoretic ”Lucian Blaga”, învățământ gimnazial și învățământ liceal (Limba română de instruire).

Conform ordinelor directorilor instituțiilor de învățământ sus indicate, au fost stabilite cadrele didactice care promovează ore de studii cu deținuții minori din penitenciar.

Conform orarului prezentat de către directorul Gimnaziului nr. 9 și LT „Lucian Blaga”, coordonat cu conducerea penitenciarului, la ciclul gimnazial (Limba rusă) se desfășoară lecții la 11 obiecte, ciclul gimnazial (Limba română) - 12 obiecte.

Actualmente 2 deținuți minori frecventează clasa a 9 (1 - cu instruire în Limba rusă, 1 - cu instruire în Limba română). Deținut minor care frecventează școala cu instruire în Limba rusă a spus că nu are aceasta oportunitate în Penitenciarul nr. 10 - Goian.

Pe perioada anului 2017, în programul de școlarizare au fost incluși 9 (nouă) deținuți minori. La finele anului de studiu 2016 - 2017, a susținut examenele de absolvire gimnaziale un deținut minor cu succes și 2 deținuți minori, nu au fost admiși la examenele de absolvire a claselor gimnaziale pe motivul notelor negative acumulate.

Deținuții minori beneficiază de toate cele necesare pentru desfășurarea procesului de instruire: clasă luminoasă bine amenajată, manuale, rechizite școlare, căldură, materiale didactice.

Din discuțiile purtate cu minori și șeful serviciului activitate educativă, psihologică și asistență socială, Consiliul evidențiază o problemă majoră - nu există consecutivitate în învățământul minorilor după transferarea în Penitenciarul nr. 10 - Goian. Aceasta situația mai mult îi afectează pe minori care frecventează instruirea în Limba rusă.

Din discuțiile purtate cu colaboratorii serviciului activitate educativă, psihologică și asistență socială este evidențiată și o altă problemă majoră: deținuții minori sunt influențați negativ de către deținuții transferați în regimul inițial și nu sunt interesați de activitățile psiho-sociale și educative oferite.

Condițiile de detenție a minorilor

Echipa de monitorizare a vizitat ambele celule în care se aflau la momentul vizitei 10 minori. Toate celulele se aflau într-o stare satisfăcătoare.

Accesul la aerisirea naturală este satisfăcătoare, circulația aerului din încăperea era asigurată prin geamurile cu gratii.

Accesul la lumina naturală este asigurat, de asemenea, prin geamurile din celulă. Accesul la lumina artificială era asigurată de becuri electrice din interiorul celulei.

Echipa de monitorizare precizează că spațiile pentru plimbare au suprafețe mici, dar cu acoperiș de protecție în caz de ploaie, ninsoare sau soare.

De asemenea minorii au reclamat că pachetele pentru menținerea igienei personale se dau o dată în lună, dar pasta de dinți o dată în 3 luni. Acest fapt trezește îngrijorarea Consiliului privitor la sănătatea orală și prevenirea afecțiunilor dentare în rândul deținuților, mai ales minori.

IV. SITUAȚIA FEMEILOR ÎN PENITENCIARUL NR.11 - BĂLȚI

Tratamentul deținutelor (femei)

Deținuții femei au descris o relație bună în general cu reprezentanții administrației penitenciarului. Careva plângeri privind tortura sau relele tratamente nu au fost recepționate.

Garantiile împotriva torturii și altor rele tratamente față de femei

Din discuțiile cu reprezentanții administrației, echipa de monitorizare a conchis că deținutele au acces la corespondență fără îngrădiri/limitări, acces la apeluri telefonice (o dată pe săptămână), depunerea petițiilor/plângerilor adresate atât instituției, cât și persoanelor din exterior. Femeile deținute au confirmat această informație.

Accesul la medic

O problemă majoră reclamată este accesul limitat la serviciile medicale, inclusiv la medicamente care nu pot fi primite de la rude, motivând că sunt disponibile în penitenciar, dar în practică fiind inaccesibile. Această problemă poartă un caracter sistemic, cel puțin, în celule cu femeile deținute.

La fel, din discuții s-a stabilit că examinarea radiologică privind depistarea tuberculozei nu se realizează în termenii legali (primele 72 ore de plasare în detenție).

Alt aspect stabilit a fost că în penitenciar nu există la momentul actual cabinet ginecologic, iar cabinetul precedent a fost reamenajat în spațiu locativ pentru condamnați. Astfel, femeilor nu le este asigurată examinarea medicului ginecolog în condiții corespunzătoare. Eventual, pentru consultația medicului ginecolog este folosit cabinetul stomatologic, fapt ce constituie o abatere de la normele legale de asigurare a asistenței medicale.

Date statistice privind sănătatea femeilor nu sunt disponibile.

Dreptul la petiționare, accesul la informație și comunicarea cu mediul extern

Cu referire la accesul la informație a deținuților, aceștia au acces la TV, radio (sunt în celule) și cărți. Practic reclamații de la deținuți la acest capitol nu au fost înregistrate, acest drept fiind asigurat.

A fost ridicată problema întrevederilor de scurtă și de lungă durată. Întrevederile de scurtă durată sunt asigurate, dar deținutele se plâng că durata este doar de o oră. Întrevederile sunt organizate într-o încăpere în care concomitent au întrevederi încă 4 deținuți, aceasta situație este foarte incomodă și în care lipsește confidențialitatea. Pentru a obține întrevederi de lungă durată (4 ore) trebuie să aștepți 1,5 ore în rând.

Echipa de monitorizare a stabilit faptul că, în Penitenciarul nr. 11 – Bălți există numai o încăpere pentru acordarea întrevederilor de scurtă durată, unde pot fi desfășurate 5 întrevederi concomitent și două camere de acordare de întrevederi de lungă durată. Acest număr nu permite de a asigura solicitările reale pentru întrevederi între deținuții și oamenii apropiați acestora.

O altă problema invocată de deținute, este faptul că nu sunt introduse în dosarul personal date privind toți copiii și femeile nu pot avea întrevederi cu ei fără procură. La fel, în caz când copiii sunt lăsați sub tutela altor rude de gradul II sau III, la fel ultimilor nu li se oferă dreptul la întrevedere și însoțirea copiilor în vizită.

Condițiile de detenție a femeilor

Toate deținutele cu care Consiliul a avut discuții confidențiale, s-au expus pozitiv asupra relațiilor cu personalul penitenciar, inclusiv și cu personalul medical. Abuzuri sau comportament neconform din partea personalului, nu au fost enunțat, fiind menționat și efortul administrației de a soluționa problemele logistice și de a ameliora condițiile de detenție.

Celulele de detenție

Femeile sunt deținute în 3 celule situate la blocul de regim nr. 3. La momentul vizitei, în cele 3 celule erau plasate 26 persoane. Echipa de monitorizare a avut posibilitate să desfășoare discuții în condiții de confidențialitate cu deținutele din 2 celulele. Problema supraaglomerării persistă în toate celulele (vezi imaginile de mai jos), concluzionând că deținutele dispun de mai puțin de jumătate din suprafața minimă de 4 m.p. stabilită de standardele internaționale (recomandarea Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și jurisprudența CEDO).

Din discuțiile cu deținuții din aceste celulele, echipa de monitorizare a constatat că lenjeria de pat este salubritată în spălătoria penitenciarului. Toți deținuții spală hainele personale cu mâna, în cameră, cu apă rece. Hainele personale se usucă în veceu sau pe fereastră. Având în vedere acest lucru și faptul că grupul sanitar este situat tot în celulă, nefiind separat cu un perete distinct și neavând legătură directă cu vreun sistem de ventilare, în celule predomină umezeala, ceea ce conturează condițiile inumane de detenție.

Asigurarea cu obiecte de igienă personală se realizează centralizat, o dată pe lună și setul este constituit din hârtie igienică (lunar), periuță și pastă de dinți (o dată în 3 luni), săpun de față și săpun de rufe (lunar), absorbante (lunar). Astfel, în caz de intrare în instituție ulterioare acestei date, deținuților nu le este oferit pachetul igienic și unele din ele sunt nevoite să împrumute absorbantele de la altele în caz de necesitate. Accesul la baie este asigurat o dată pe săptămână, conform orarului instituției. Toate practicile relatate, nu corespund necesităților gender specifice, inclusiv componența pachetului igienic, și aceste practici necesită a fi revizuite.

Cu referire la condițiile grupului sanitar, echipa de monitorizare a constatat că veceurile sunt de tip asiatic ce fac imposibilă intimitate în acest caz. Accesul spre WC este neadaptat pentru persoanele în etate sau cu dezabilități locomotorii, fiind prezentă o scară cu treaptă înaltă. Totodată, a fost invocată problema mirosului persistent din sistemul de canalizare, fiind utilizate obiecte improvizate (sticle din plastic) pentru a închide gaura de canalizare și opri răspândirea mirosului în celulă (vezi foto mai jos).

Accesul la aerisirea naturală este satisfăcătoare, circulația aerului din încăpere era asigurată prin geamurile cu gratii.

Accesul la lumina naturală este asigurat, de asemenea, prin geamurile din celulă. Accesul la lumina artificială era asigurat de becuri electrice din interiorul celei.

Ambele celule erau dotate cu TV.

Deținuții au menționat că au acces regulat la plimbări o oră pe zi.

Alimentația deținuților

Deținuții nu au invocat careva plângeri vis-a-vis de calitatea alimentației, dar s-a constatat că femeile frecvent își prepară hrana în celulă, utilizând fierbător și produse alimentare primite din exterior. Practic toate deținuții s-au plâns că nu pot aduce în celule plite electrice pentru prepararea hranei, dar și eventual încălzirea apei pentru igienizarea zilnică.

Accesul la baie a deținuților este asigurat de către administrația penitenciarului conform unui grafic stabilit săptămânal. Toate deținuții, unanim, au declarat că nu este suficient acest grafic, și își exprimă dorința de a mări frecvența de la o dată pe săptămână la cel puțin două ori, în special, pe timp de vară.

V. SITUAȚIA DEȚINUȚILOR MATURI (BĂRBAȚI) ÎN CARANTINA PENITENCIARULUI NR. 11 - BĂLȚI

Este salutar faptul, că celula preconizată pentru carantina practic corespunde standardelor minime de detenție, fiind recent reparată:

- 4m² pentru un deținut (6+4 m pentru 2 deținuți);
- Blocul sanitar separat de celula cu pereți și ușa, conectat la apă;
- fereastra corespunde parametrilor și asigură acces la lumina și aerisirea naturală.

Totodată, s-a constatat faptul deținerii în aceiași celulă a deținuților cu diferită dată de intrare. Astfel, suprapunerea zilelor de aflare, din punct de vedere epidemiologic, nu exclude transmisia diverselor maladii infecțioase². La fel, durata de aflare în carantină este mai mică de 15 zile ce nu permite o supraveghere adecvată a controlului maladiilor transmisibile.

Examinarea medicală la intrarea în instituție se realizează într-un birou special amenajat, dar poartă un caracter formal. Examinarea radiologică nu a fost efectuată celor 11 persoane aflate actualmente în carantină.

La fel, la intrarea în carantină nu este aplicată igienizarea, contrar prevederilor legislației în vigoare.³ Precum și la intrare în instituție persoanele noi-venite nu sunt asigurate cu pachete individuale de igienizare (ca regulă, se distribuie o dată pe lună).

VI. SITUAȚIA DEȚINUȚILOR IZOLAȚI DISCIPLINAR ȘI IZOLAȚI PENTRU PROPRIA SECURITATE ÎN PENITENCIARULUI NR. 11 - BĂLȚI

În cadrul vizitei Consiliul a vizitat toate cele 5 celule în care sunt deținute **22 de persoane (de gen masculin) pentru propria izolare**. Persoanele sunt deținute câte 1,4,5,6 persoane în celule. Celulele în care sunt deținute câte 5 sau 6 persoane au o suprafață locuibilă mai mică de cât standardele

² Pentru a preveni răspândirea maladiilor contagioase, toți deținuții sositți în instituție, după igienizare și controlul medical complex, sînt amplasați în încăperi speciale izolate de carantină. Carantina de profilaxie durează cel puțin 15 zile, apoi se suspendă, dacă în această perioadă printre cei izolați nu s-au constatat bolnavi de maladii contagioase. La identificarea persoanelor suspectate sau a bolnavilor contagioși, termenul carantinei se prelungeste respectiv. În acest caz, curgerea noului termen începe din ziua izolării ultimului bolnav. (punct. 514 al Statutului Executării Pedepsei de către condamnați)

³ Persoanele sosite în instituții sînt supuse igienizării complexe (punct. 494 al Statutului Executării Pedepsei de către condamnați, aprobat prin Hotărîrea Guvernului Nr. 583 din 26.05.2006 http://lex.justice.md/document_rom.php?id=ED0A2EAF:D4D2D139)

internaționale admisibile. Majoritatea celulelor sunt amplasate la demisolul blocului nr. 3, unde doar fereastra din celulă este amplasată deasupra solului.

Tratamentul deținuților

Deținuții au declarat că dreptul la propria securitate este respectat, nu au careva tangențe cu alți deținuți. Majoritatea deținuților au declarat, într-o formă confidențială că, nu au careva pretenții față de colaboratorii din cadrul penitenciarului privind tortura sau alte rele tratamente. Cu toate acestea, au existat declarații de la unii deținuții/sau au auzit de la alți deținuți că li s-au aplicat lor excesiv forța fizică și mijloace speciale. Iar uneori mijloacele speciale au fost menținute un timp îndelungat și după ce acțiunea/situația de pericol a fost consumată.

Problema suprapopulării frecvent este însoțită și de transmiterea bolilor infecțioase cum este tuberculoza. Astfel, din spusele unor condamnați, există situații de întreținere în comun a persoanelor cu semne suspecte la tuberculoză (scurpă spută cu sânge) mai mult de două săptămâni. Pe lângă întârzierea acordării asistenței medicale necesare persoanei bolnave, expunerea riscului de îmbolnăvire a celor sănătoși reprezintă o situație care poate fi interpretată ca rele tratamente.

În discuțiile cu o persoană transferată din alt penitenciar, aceasta a declarat că la momentul plasării în actualul penitenciar a fost plasat (prin acordul acestuia doar pentru câteva zile) în izolatorul disciplinar, însă la expirarea aceluia termen a fost lăsat în izolatorul disciplinar până la o lună, fără acordul acestuia. Motivul deținerii acestuia a fost lipsa celulelor disponibile.

În cadrul vizitei au fost vizitată și o celulă unde sunt deținute **5 persoane care au declarat greva foamei**, pe motiv că nu sunt de acord cu hotărârea judecătorească. Față de acestea persoane este dusă o monitorizare mai accentuată din către administrația penitenciarului, zilnic persoanele sunt vizitate de către un medic, precum și se depun eforturi în vederea renunțării la această formă de protest.

Garantiile împotriva torturii și altor rele tratamente față de deținuți

În mare parte deținuții au declarat că au posibilitate să adreseze cereri/reclamații șefului penitenciarului, de asemenea pot și au posibilitate să expedieze și primească scrisori în afara penitenciarului. Cu toate acestea, echipate monitorizare nu a putut constata/identifica în cadrul penitenciarului o procedură/mecanism clar care se aplică în cazul plângerilor confidențiale adresate procurorilor, Avocatului Poporului, asociațiilor obștești privind rele tratamente/alegații la tortură pretinse a fi suferite în penitenciarul ceea ce trezește îngrijorare. În special faptul că există doar o singură cutie poștală la etajul 3 în blocul nr. 3, iar conform administrației penitenciarului deținuții pot lăsa scrisori în cutia poștală când merg la curțile de plimbări amplasate pe acoperișul blocului nr. 3.

De asemenea, din declarațiile unor deținuți care doresc să expedieze scrisori recomandate, nu au la dispoziție un mecanism clar prin care pot transmite scrisorile recomandate direct poștașului/poștăriței, ori acest mecanism este îngreunat de „comportamentul/dispoziția colaboratorilor” în a răspunde sau nu la solicitările deținuților.

La fel, deținuții au invocat **probleme cu accesul la convorbirile telefonice**. În special din motivul existenței pe teritoriul penitenciarului a unui singur taxafon, care este amplasat între postul de control și secția de gardă (ofițerul de serviciu), loc neîncălzit în timpul rece al anului. Consiliul observă că intimitatea și confidențialitatea convorbirilor telefonice nu este asigurată.

Condiții de detenție:

- În majoritatea celulelor vizitate de către Consiliul, starea materială a celulelor este satisfăcătoare, cu excepția celulelor de la demisolul blocului nr. 3, unde persistă urme și miros de mușgai pe pereți.
- Deținuții au acces la aerisirea naturală a celulei, singuri pot închide sau deschide geamul din celulă. În același timp, penitenciarul nu dispune de un sistem de aerisire artificială.
- Persoanele deținute dispun de lumină naturală și artificială suficientă pentru a citi în celule.
- Blocurile sanitare sunt izolate complet de restul suprafeței celulelor printr-un perete ce este ridicat de la podea la tavan, precum și dispune de o ușă.
- În celule deținuții au acces la apă, din declarațiile acestora, imposibilă pentru a fi întrebuințată în mâncare, din acest motiv apa este fiartă de deținuți înainte de folosire.

Deținuții au declarat că **au acces la curțile de plimbării zilnic câte o oră**, însă au fost cazuri când nu au avut astfel de posibilitate. Aceste arii erau, în general, echipate într-o manieră adecvată (bănci, zone protejate, etc). Chiar dacă persoanele izolate pentru propria securitate dispun de plimbări la aer liber, deținuții au acces doar pe acoperișul blocului nr. 3, cu toate că penitenciarul dispune și de încăperi pentru aer liber la sol.

Consiliul recomandă, ca în măsura posibilităților, toți deținuții izolați pentru propria securitate să aibă acces regulat la ariile de plimbări situate la nivelul solului, indiferent de statutul acestora în subcultura criminală.

În discuțiile cu deținuții izolați pentru propria securitate, Consiliul a constatat faptul că aceștia nu au careva ocupații/programe în timpul liber. Iar accesul la muncă a deținuților izolați pentru propria securitate este limitat din motiv că nu există locuri suficiente de muncă, iar la cele disponibile activează unele și aceleași persoane.

La momentul vizite, în una din cele 3 celule folosite pentru **izolarea disciplinară a deținuților** se afla o persoană de genul masculin. Deținutul nu a declarat careva pretenții față de administrația penitenciarului, inclusiv careva alegeri privind tortura sau alte rele tratamente. Celula dispune de: 4 m2 pentru un deținut (6+4 m pentru 2 deținuți), blocul sanitar separat de celula cu pereți și ușă, conectat la apă, fereastra corespunde parametrilor și asigură acces la lumina și aerisirea naturală.

VII. ASISTENȚA MEDICALĂ ÎN PENITENCIARUL NR.11 - BĂLȚI (ACCESUL DEȚINUȚILOR LA SERVICII MEDICALE)

Serviciul medical al Penitenciarului nr. 11 - Bălți nu se subordonează șefului penitenciarului, dar șefului serviciului logistică. În opinia Consiliului, acest fapt nu permite buna funcționare a serviciului și aprofundează dubla loialitate a personalului medical. Astfel, aspectele legate de asigurarea regimului sanitaro-igienic ține de responsabilitatea serviciului logistică și poate fi un impediment în raportare/soluționare.

Serviciul medical este constituit din 9 funcții; sunt angajați șef al serviciului medical 1,0, medic terapeut 1,0, medic psihiatru 0,5, medic stomatolog 0,5, medic psihiatru narcolog 0,5, felceri (asistenți medicali) – 4,0, medic ftiziopneumolog – 0,5, medic ginecolog – 0,25, medic radiolog – 0,25, laborant radiolog – 0,5, laborant – 0,25. Funcția 0,25 de medic oftalmolog este vacantă.

Cabinetul stomatologic necesită reparație. Starea sanitar – igienică este nesatisfăcătoare. În încăpere sunt depozitate cutii cu consumabile și parafarmaceutice. Medicamente cu termen expirat nu au fost depistate. Examinări obligatorii profilactice la depistarea afecțiunilor dentare la intrare în penitenciar nu se realizează. Registrul de primire nu a fost disponibil pentru studiere și analizare.

Cabinetul radiologic (de imagistică). La moment se realizează reparația capitală și pregătirea pentru instalarea echipamentului radiologic digital, procurat în 2017 din resursele Fondului Global. Consiliul menționează eforturile administrației în asigurarea examinărilor medicale de calitate și contează la următoarea vizită să constate existența în Penitenciarul nr.11 - Bălți a unui cabinet radiologic funcțional, corespunzător prevederilor *Regulamentului cu privire la radioprotecție, securitate radiologică în practicile de radiologie de diagnostic*, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 451 din 24.07.2015⁴. La fel, un aspect important de menționat este necesitatea prevederii unui sistem separat/izolat de ventilare și condiționare pentru cabinetul de imagistică, conform prevederilor *Regulamentului sanitar privind condițiile de igienă pentru instituțiile medico-sanitare*, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 663 din 23.07.2010⁵ în vederea asigurării condițiilor sigure de ambianță pentru personal și deținuți.

Medicul psihiatru-narcolog. Examinări obligatorii profilactice la intrare în penitenciar nu se realizează. Registrul de primire nu a fost disponibil pentru analiză.

Asistența medicală terapeutică se realizează preponderent la adresare, completarea Registrului examinărilor profilactice și supravegherea medicală a bolnavilor cronici nu se efectuează.

La solicitarea rapoartelor statistice privind sănătatea, prezentate în direcția medicală al Departamentului Instituțiilor Penitenciare trimestrial și anual, ultimele nu au fost disponibile pe suport de hârtie. Din spusele șefului de serviciu, versiunea electronică la fel nu este disponibilă din motivul reînălării programului operațional. Aceste relaări, impun versiunea absenței unei analize eficiente a stării de sănătate a deținuților care se soldează cu grave deficiențe de planificare ulterioară a necesităților de medicamente, fapt ce îngrijorează membrii Consiliului.

În cadrul serviciului medical sunt prezente mai multe Registre medicale de uz comun, Registrele medicilor specialiști nu sunt disponibile.

Examinarea medicală a deținuților la intrare în penitenciar s-a realizat la nivel de 60,8% (1148 cazuri din 1887 intrări pînă la 30.10.2017). Examinarea medicală la ieșirea din instituție nu se realizează conform, fiind des efectuate inscripțiile formale de genul "etaparea se permite" doar în cartela medicală. Registrul lipsește. Respectiv, acest fapt trezește îngrijorarea Consiliului, deoarece nu se execută prevederile legislației în vigoare și recomandările internaționale privind obligativitatea examinării medicale la orice intrare și ieșire din penitenciar. La fel, se constată lipsa unui chestionar unic de examinare medicală (screening), extrem de necesar în contextul identificării persoanelor cu semne sugestive la tuberculoza sau cu leziuni corporale.

Studierea Registrului de examinări radiologice constatat realizarea a 1077 examinări (2014), 1099 (2015), 923 (2016).

Începînd cu data de 24 octombrie 2017, în legătură cu reparația capitală a cabinetului de imagistică, examinările radiologice profilactice la intrare în penitenciar – nu se realizează. Acest fapt reprezintă o îngrijorare majoră, deoarece mecanisme alternative de asigurare a examinărilor nu au fost luate în

⁴ <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=360126>

⁵ <http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=335428&lang=1>

considerare (de exemplu – escortarea în instituție medico-sanitară publică). Considerăm iminent riscul de transmitere a tuberculozei în instituție, dar și în alte penitenciare unde au fost escortați deținuți neexaminați la intrarea în sistemul penitenciar.

Examinarea **Registrului leziunilor corporale** a constatat înregistrarea a 135 cazuri examinate (la data vizitei). În anul 2016, au fost raportate 168 cazuri (2016) de constatare a existenței leziunilor corporale, inclusiv 83 (50%) cazuri în timpul ispășirii pedepsei privative de libertate. Conform datelor statistice prezentate, în 9 luni 2017 au fost înregistrate 111 leziuni traumatice, inclusiv în custodia penitenciarului – 43 cazuri (38,8%).

Examinarea medicală a persoanelor cu leziuni, inclusiv potențiale pretinse acte de tortură, se realizează în prezența personalului ne-medical. Mai mult ca atât, actul de constatare a leziunilor corporale de model local conține inscripția ***Examenul s-a realizat în prezența....data, semnătura, funcția***, *** Lucrător medical ce a realizat examenul.... data, semnătura, funcția***. Aceste practici de examinare medicală neconfidențială încalcă flagrant prevederile legale și recomandările internaționale, inclusiv documentarea adecvată a leziunilor corporale.

Registru de evidență a cazurilor de automutilări a cuprins 135 cazuri înregistrate la momentul vizitei. În 2016, au fost raportate 77 cazuri de automutilare, majoritatea la deținuți în timpul executării pedepsei. Documentarea și evidența cazurilor de constatare a leziunilor traumatice la deținuți se realizează formal, în registre nestandardizate, neconform prevederilor Protocolului de la Istanbul și Ordinului nr. 77 din 31.12.2013 pentru aprobarea *Regulamentului cu privire la procedura de identificare, înregistrare și raportare a pretinselor cazuri de tortură, tratament inuman sau degradant*.

Registru de evidență a cazurilor de declarare a grevei foamei, conține înregistrarea a 145 cazuri. Tot odată, s-a stabilit că la momentul vizitei în instituție se aflau la greva foamei 5 persoane. Suprapunerea datelor serviciului regim și a Registrului medical a identificat necorespunderi alarmante. Astfel, există persoane neînregistrate, există persoane care au finalizat greva foamei dar sunt încă incluși în registru. Toate acestea indică la lipsa supravegherii medicale adecvate a persoanelor care au declarat greva foamei. În corespundere cu standardele internaționale, printre măsurile care trebuiau asigurate pot fi următoarele: *zilnic și ori de câte ori este necesar, medicul penitenciarului vizitează persoana aflată în refuz de hrană și o examinează clinic, făcând mențiuni despre aceasta în documentația medicală; va asigura persoanei condamnate asistența medicală corespunzătoare, astfel încât viața ei să nu fie pusă în pericol*.

Contrar prevederilor *Instrucțiunii cu privire la condițiile de întreținere în penitenciare a persoanelor care au declarat greva foamei și ordinea alimentării enterale a acestora în cazul renunțării la grevă*, aprobată prin Ordinul Ministrului Justiției nr. 529 din 26.11.2004, fișele de evidență a consumului de produse alimentare oferite persoanelor aflate la greva foamei, nu sunt anexate la cartela medicală. La fel, medicamentele necesare pentru tratamentul persoanei în perioada de reabilitare după greva foamei nu sunt disponibile, iar lista necesită a fi actualizată conform procurărilor recente.

Aplicarea forței fizice a fost de 24 ori (2016) și la 25 ori (9 luni 2017).

În 9 luni 2017 au fost realizate 1145 percheziții (484 inopinate și 661 planificate) comparativ cu 1365 în 2016 (444 inopinate și 921 planificate). Consiliul î-și exprimă îngrijorarea privitor la tendința de majorare a numărului de percheziții inopinate, care pot fi interpretate ca intimidare.

Accesul la asistența medicală din instituțiile medicale (IMSP) ale Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și asistența spitalicească

La necesitatea acordării asistenței medicale de urgență, Penitenciarul nr. 11 – Bălți solicită serviciul 903. Registrul de evidență a chemărilor, precum și de monitorizare a motivelor și a executării prescripțiilor nu este disponibil.

Conform statisticii, în anul 2016 în instituțiile medicale au fost realizate 203 escortări (12,6 % din totalul de 1605 escortări); de asistență medicală în IMSP au beneficiat 462 deținuți din totalul de 3663 deținuți escortați.

În 9 luni 2017 în IMSP au fost realizate 173 escortări (9,5%) în IMSP din total de 1819; de asistență medicală în IMSP au beneficiat 230 deținuți din totalul de 3544 deținuți escortați.

Registrul de evidență privind internările în/din penitenciarul nr.16 - Pruncul nu este disponibil.

Controlul Infecției HIV/ SIDA și securitatea perchezițiilor

În instituție este disponibil tratamentul farmacologic cu metadonă a dependenței de opioide și programul schimb de seringi.

Tot odată, cu referire la realizarea pachetului comprehensiv de servicii prevenire HIV s-au stabilit următoarele:

- Informarea deținuților privitor la TB, HIV și dependența de opioide se realizează insuficient, frecvent poartă un caracter formal;
- Informarea personalului privitor la controlul infecției TB și măsurile de securitate personală nu se realizează calitativ, neinfluențând practicile incorecte;
- Seturile de percheziții pentru prevenirea leziunilor accidentale și molipsire cu HIV și hepatite nu sunt disponibile;
- Accesul deținuților la testare HIV este unul extrem de redus, în anul 2016 fiind realizate doar 28 teste HIV (la un rulaj de 822 persoane nou-venite), iar în 9 luni 2017 – doar 6 teste versus 630 persoane nou-venite. Acest fapt prezintă o limitare gravă a dreptului deținuților la servicii adecvate de diagnostic și tratament;
- Numărul redus de persoane drogdependente incluse în farmacoterapia cu metadonă (doar 8 din 20 aflate în supraveghere medicală).

Garanții organizatorice și verificări privind asistența medicală

Calitatea tratamentului prescris, precum și respectarea protocoalelor clinice de diagnostic și tratament aplicat deținuților nu este supusă unor verificări sistematice nici de către direcția medicală al Departamentului Instituțiilor Penitenciare, nici de alte instituții abilitate.

Nici o notă informativă/raport de la direcția medicală al Departamentului Instituțiilor Penitenciare privind problemele existente cu referire la asigurarea asistenței medicale de calitate deținuților sau starea sanitar igienică în instituție - nu a fost prezentată administrației penitenciarului.

Ultima inspectare generală a instituției, din spusele administrației, a fost în anul 2011 (raportul nu este disponibil).

La fel, s-au constatat cunoștințe insuficiente a personalului medical nou-angajat privind etica medicală în penitenciare și examinarea medicală confidențială, în pofida instruirii primare realizate recent la Centrul instructiv al Departamentului Instituțiilor Penitenciare.

CONSTATĂRI

1. Delegația a avut acces neîngrădit și neîntârziat la orice spațiu de pe teritoriul penitenciarului și întrevederi fără martori cu orice persoană din interiorul instituției (angajați/deținuți);
2. Există o bună practică de organizare a activității zilnice prin colectarea matinală a cererilor și solicitărilor a unor deținuți de către colaboratori, redistribuirea sarcinilor și raportarea executării șefului instituției la ședința de seară. Cu toate acestea, echipa de monitorizare nu a putut constata/identifica în cadrul penitenciarului o procedură/mecanism clar care se aplică în cazul plângerilor confidențiale adresate procurorilor, Avocatului Poporului, asociațiilor obștești privind rele tratamente/alegații la tortură pretinse a fi suferite în penitenciar ceea ce trezește îngrijorare. În primul rând insuficiența cutiilor poștale pe teritoriul penitenciarului;
3. Per general, se constată o bună înțelegere și atitudine binevoitoare a deținuților față de administrație;
4. Numărul mediu de colaboratori destinați pentru acoperirea posturilor de regim constituie 60 unități de personal, dar pentru acoperirea reală a tuturor posturilor de regim au nevoie de 72 unități de personal;
5. Există un număr mare de deținuți transferați în regimul inițial, ca urmare a nerespectării regimului de detenție, etapați din alte instituții penitenciare, fapt ce impune concluzia transferului în alt penitenciar cu scop de intimidare, dar și contribuie la menținerea nejustificată, generată artificial, a suprapopulării în instituție;
6. Limitele stabilite prin ordin MJ nr. 576 din 31.12.2014, emis în baza art. 224 Cod de executare, plafonul de detenție al Penitenciarului nr. 11 mun. Bălți este de 520 persoane și suprafața medie calculată, conform nr. maxim admis de detenție, constituie 3 m². Nu se ține cont de standardul minim de 4m²;
7. Insuficiența spațiilor destinate lucrului educativ, psihologic și social cu deținuți, inclusiv accesul la muncă a deținuților izolați pentru propria securitate este limitat din motiv că nu există locuri suficiente de muncă, iar la cele disponibile activează unele și aceleași persoane;
8. În instituție este instalat un singur taxafon. Administrația instituției repetat a scris demersuri în adresa companiei "Moldtelecom" cu scopul de a instala taxafone la fiecare bloc de regim. Până în prezent situația nu a fost soluționată;
9. Persistă problema spațiilor locative, celulelor suprapopulate și condițiilor igienice precare ce duc la efecte negative asupra deținuților, soldate cu altercații;
10. În cadrul Penitenciarul nr. 11 - Bălți există numai o încăpere pentru acordarea întrevederilor de scurtă durată, unde pot fi desfășurate 5 întrevederi concomitent și două camere de acordare de întrevederi de lungă durată. Acest număr nu permite de a asigura solicitările reale pentru întrevederi între deținuții și oamenii apropiați acestora;
11. Geamurile de dimensiuni mici nu facilitează pătrunderea luminii solare în unele celule;
12. Permitearea fumatului în celule și în alte încăperi defavorizează ceilalți deținuți nefumători;
13. Examinarea medicală la intrare în penitenciar se realizează doar în circa 60% cazuri, respectiv și documentarea leziunilor corporale ori aplicarea controlului radiologic este inadecvată;
14. Femeilor – deținute nu li se asigură consultația medicului ginecolog, precum și nu se prestează alte servicii gender specifice;
15. În dosarul personal nu sunt introduși toți copii și femeile nu pot avea întrevederi cu ei fără procură;
16. Asigurarea cu medicamente este insuficientă;

17. *Minorii sunt deținuți în 2 celule (în 2 blocuri diferite) câte 5 persoane, separați de persoanele adulte, dar pe același etaj/hol cu celulele unde sunt deținute persoanele majore. De asemenea, minorii se dețin în aceleași celule au vârste diferite;*
18. *Calitatea nesatisfăcătoare a documentării și evidența leziunilor corporale;*
19. *Control inadecvat din partea direcției medicale al Departamentului Instituțiilor Penitenciare a calității acordării asistenței medicale;*
20. *Se constată documentarea inadecvată și supravegherea medicală insuficientă a deținuților aflați la greva foamei și în perioada de reabilitare;*
21. *Acces extrem de limitat la servicii de diagnostic a infecției HIV/SIDA;*
22. *Carantina nu funcționează conform destinației, există pericol de transmisie a bolilor infecțioase;*
23. *Cabinetul de imagistică este în reparație cu ulterioară instalare a noului echipament;*
24. *De la finele lunii octombrie 2017, examinarea radiologică la intrare în penitenciar nu se realizează. Mecanisme alternative de examinare profilactică de depistare a tuberculozei pe perioada de reparație a cabinetului radiologic nu au fost stabilite;*
25. *Programe de educare în sănătate pentru deținuții minor nu se realizează, mai mult ca atât – există asigurare insuficientă cu pastă de dinți din motivul orarului de distribuție lunară;*
26. *Suprapopularea de comun cu lipsa examinărilor radiologice adecvate aprofundează dramatic riscul de transmitere a tuberculozei;*
27. *În cabinetul stomatologic nu sunt respectate măsurile necesare sanitaro-igienice;*
28. *Instrucțiunea privind conduita cazului deținuților care declară greva foamei este depășită, inclusiv lista medicamentelor necesare și necesită a fi revizuită;*
29. *Imposibilitatea efectuării plimbărilor în aer liber la sol pentru deținuții declarați „umiliți” conform subculturii criminale.*

RECOMANDĂRI

1. *Elaborarea de comun cu Departamentul Instituțiilor Penitenciare a unui Plan instituțional de redresare a tuturor aspectelor de detenție în baza recomandărilor expuse, inclusiv prin fortificarea măsurilor administrative și resurselor umane, cu prezentarea lui către Consiliu;*
2. *Asigurarea garanțiilor organizatorice existente de verificare de către Departamentul Instituțiilor Penitenciare, inclusiv emiterea prescripțiilor clare de redresare și control a executării;*
3. *Majorarea statelor personalului și asigurarea completării funcțiilor vacante în scopul realizării conforme a sarcinilor prevăzute de legislația națională și recomandările internaționale și pentru a evita situații de supraîncărcare și de risc pentru personal;*
4. *Realizarea instruirii teoretico-practice a personalului penitenciar privind prevederile Protocolului de la Stambul;*
5. *Realizarea instruirii teoretico-practice a personalului penitenciar privind securitatea percheziției (inclusiv asigurarea cu setul individual) și controlul infecției TB;*
6. *Realizarea instruirii teoretico-practice a personalului medical penitenciar privind etica medicală, confidențialitatea actului medical și conduita persoanei aflate la greva foamei;*
7. *Îmbunătățirea mecanismelor/procedurilor privind plângerilor confidențiale adresate și recepționate către/de la procurori, Avocatului Poporului, asociații obștești, precum și alte instituții de protecție și promovare a Drepturilor Omului;*
8. *Repartizarea minorilor în celule separate în dependență de vârsta acestora, făcând parte din aceeași grupe de vârstă, în scopul prevenirii influențelor nedorite, dominației și abuzului;*

9. *Identificarea mecanismelor ca minorii să nu fie deținuți în Penitenciarul Nr.11 - Bălți, să fie transferați la Penitenciarul Nr.10 - Goian, amenajând spații aparte destinate minorilor ce ar fi arestați preventiv;*
10. *Asigurarea deținuților nou-veniți cu pachetul igienic la intrare în penitenciar, nu doar lunar;*
11. *Asigurarea igienizării deținuților nou-veniți la intrare în instituție, nu doar săptămânal conform orarului prestabilit;*
12. *Identificarea și punerea la dispoziția deținuților a spațiilor de uscare a hainelor;*
13. *Crearea condițiilor pentru ca toți deținuții să aibă acces la plimbări în curtea de la sol și acces la terenul sportiv al penitenciarului indiferent de statutul informal al acestora;*
14. *Revizuirea și aprobarea de către Departamentul Instituțiilor Penitenciare a Nomenclatorului Registrele medicale disponibile în instituție, precum și standardizarea lor;*
15. *Asigurarea prezenței în serviciul medical a datelor statistice raportate direcției medicale al Departamentului Instituțiilor Penitenciare, dar și ale prescripțiilor primite din partea organelor ierarhic superioare;*
16. *Asigurarea controlului asupra implementării adecvate a pachetului comprehensiv de servicii prevenire HIV, inclusiv securitatea ocupațională a personalului;*
17. *Revizuirea și aprobarea Planului instituțional de control a infecției, inclusiv desemnarea persoanelor responsabile;*
18. *Instituirea sistemului de evidență a indicatorilor de sănătate a femeilor și minorilor;*
19. *Asigurarea realizării screening-ului adecvat la tuberculoză, inclusiv a condițiilor de deținere izolată (izolator medical) a persoanelor cu semne sugestive de tuberculoză sau alte boli infecțioase;*
20. *Asigurarea examinării de către medicul ginecolog a tuturor femeilor nou-venite, inclusiv a cabinetului medical;*
21. *Asigurarea deținuților cu medicamente în cantitate suficientă conform spectrului maladiilor constatate și în corespundere cu Protocoalele și ghidurile naționale cu evitarea procurărilor din cont propriu a medicamentelor și consumabilelor.*

Data aprobării raportului

/semnat /

24 noiembrie 2017

Prin prezenta semnătură, confirmăm că acest raport a fost elaborat și aprobat prin consens de către toți membrii Consiliului pentru Prevenire a Torturii

**Mihail COTOROBAI,
Avocat al Poporului (Ombudsman),
Președintele Consiliului pentru prevenirea torturii**